Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Karin Heijligers
k.heijligers@nijmegen.nl
T 024 – 329 0652354018

Ons kenmerk
E22.002391

Bijlage(n)
Bijgevoegd: Ja

Datum 13 december 2022
Onderwerp Gelijkwaardige kansen in het onderwijs

Geachte leden van de raad,

Het bestrijden van onderwijsachterstanden en het bevorderen van gelijkwaardige kansen is een belangrijke prioriteit van ons college. Onze ambitie is dat alle Nijmeegse kinderen en jongeren zich maximaal kunnen ontwikkelen, ongeacht hun achtergrond.

Met deze brief informeren we u over hoe we de komende periode steviger willen sturen op gelijkwaardige kansen, welke stappen we daarin hebben gezet en gaan zetten.

De coronacrisis heeft de bestaande kansenongelijkheid in het onderwijs meer zichtbaar gemaakt en vergroot. De meest kwetsbare kinderen met een risico op leerachterstanden zijn het hardst getroffen. Dit wordt nog eens versterkt door het voortdurende lerarentekort Daarom blijven we ons ook de komende jaren inzetten om de uitdagingen rondom kansenongelijkheid structureel aan te pakken en waar mogelijk de toenemende tweedeling te keren. Dit geeft aanleiding opnieuw te kijken naar onze huidige aanpak en maatregelen en vraagt een zorgvuldig proces waarbij we nieuwe accenten aanbrengen in onze aanpak.

Talent is overal, kansen zijn verschillend
Het tegengaan van kansenongelijkheid is een opdracht voor iedereen, met een grote rol voor het onderwijs. Het verbinden van de drie leefwerelden – school, thuis, omgeving – is heel belangrijk in de aanpak van gelijke kansen. Vanuit het coalitieakkoord ‘Ons Nijmegen, stad van iedereen’ zijn met ingang van 2023 extra middelen beschikbaar gesteld voor een totaalpakket aan maatregelen gericht op kansengelijkheid. Het uiteindelijke effect dat we proberen te bereiken is een samenspel van kwalitatief goed onderwijs (verantwoordelijkheid van de scholen) en effectieve interventies voor gelijkwaardige kansen (vanuit gemeentelijke aanpak en middelen).

Ieder kind en jongere heeft het recht zich optimaal te ontwikkelen

We kiezen er in Nijmegen voor om niet te spreken van gelijke kansen, maar van gelijkwaardige kansen. We bedoelen hiermee dat sommige jeugdigen extra ondersteuning nodig hebben, zodat er gecompenseerd wordt voor achterstanden die zij hebben door een ongelijke startpositie. Daarmee beogen we dat kinderen en jongeren die op achterstand stonden, de mogelijkheid hebben om dezelfde resultaten te behalen.

Nijmegen ondersteunt vele projecten en interventies gericht op gelijkwaardige kansen, zowel binnen het onderwijs maar ook rondom zorg, welzijn, armoedebestrijding, werkgelegenheid en schulden. We werken al jaren aan onderwijsachterstandenbeleid in nauwe samenwerking met onderwijsinstellingen, kinderopvang organisaties en andere betrokken organisaties.

Het gaat om subsidies voor de schoolbesturen van primair en voortgezet onderwijs, maar ook voor o.a. Bindkracht10 en mbo-onderwijs waarmee zij projecten uitvoeren zoals School's Cool, kinderwerk, weekendschool, coachprojecten en extra ondersteuning ISK-leerlingen en NT2 (Nederlands als tweede taal). We dragen ook bij aan peuterwerk voor inzet van pedagogische coaches en kindgebonden VVE peuteropvang en aan volwasseneducatie in het kader van een leven lang leren. Gezinswerkers van de Buurtteams Jeugd en Gezin werken een deel van hun tijd op en vanuit basisscholen, met sterke verbindingen naar de kinderopvang en jeugdgezondheidszorg. Vanuit het NPO Nijmegen (Nationaal Programma Onderwijs) financieren we met tijdelijke rijksmiddelen o.a. jongerenwerk op voortgezet onderwijsscholen, bevorderen inclusief onderwijs, extra inzet jeugdartsen en ondersteuning. Tenslotte voeren we ook diverse regionale taken uit, zoals de verzuimaanpak, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en de regionale aanpak 'jongeren naar school of werk'.

Hoewel er sprake is van een breed palet aan activiteiten is het goed dit palet op basis van het coalitieakkoord tegen het licht te houden en te spiegelen met actuele en lokale kennis en inzichten over kansengelijkheid, inclusie en talentontwikkeling. Met de kennis en behoeften van nu, willen we komen tot nieuwe accenten en prioriteiten.

We slaan de handen ineen voor meer gelijkwaardige kansen

Kansengelijkheid vergroten, vraagt ongelijk investeren en structureel oorzaken aanpakken. De oorzaken en gevolgen van kansengelijkheid zijn immers divers en bovendien met elkaar verbonden. Het bieden van gelijkwaardige kansen zien we als een gezamenlijke opgave van overheid, onderwijs, arbeidsmarkt, sociaal domein en inwoners. En daarbij gaat het niet alleen om de leerlingen en de schoolcontext, maar ook om degenen die in en nabij het onderwijs werken. De sociale basis staat centraal, waarbij de verbinding met de schoolomgeving en het stadsdeelprogrammeren belangrijke voorwaarden zijn.
De gezamenlijke opdracht is om het onderwijs en het pad naar de arbeidsmarkt inclusiever te maken. Om kinderen en jongeren te kunnen bieden wat zij nodig hebben om hun weg te vinden in onze samenleving.

Verder verrijken van de school en omgeving
Kinderen leren veel in de klas, maar een groot deel van de ontwikkeling vindt vanzelfsprekend plaats buiten schooltijd. Een ouder die voorleest of helpt bij het maken van huiswerk, muziekles na school, voetballen of spelen in de wijk. Het zijn allemaal activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling.

Niet alle kinderen en jongeren groeien op in een omgeving die hun talenten optimaal ondersteunt. Het onderwijs is een belangrijke factor in het bevorderen van kansengelijkheid in de maatschappij. Toch speelt het onderwijs niet de rol van 'gelijkmaker'. Scholen met concentraties van kinderen en jongeren met problemen hebben meer moeite om goede docenten te behouden, om de kwaliteit van onderwijs te waarborgen en de verbinding te kunnen maken tussen de leefwereld op school en thuis waardoor kansen nog ongelijker worden. De ongelijkheid in de samenleving en in gezinnen komt ook de school binnen. Docenten zien kinderen uit gezinnen met armoede, vaker zonder ontbijt op school komen. Of ze zien kinderen die baat zouden hebben bij huiswerkbegeleiding, maar waarvan de ouders dit niet kunnen betalen. Relatief veel Nijmeegse kinderen van 4 tot 12 jaar zitten bovendien op het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs. Dit staat in contrast met de relatief positieve schoolweging van onze stad. Door op en rondom de school te zorgen voor een breed aanbod aan activiteiten en ondersteuning kan elk kind en jongere zijn talenten en vaardigheden in de volle breedte ontwikkelen en benutten.

Naar een samenhangende aanpak 'gelijkwaardige kansen in het onderwijs'
Investeren in kansengelijkheid is veel méér dan investeren in het onderwijs. Als gemeente bieden we ook passende ondersteuning en begeleiding voor jongeren en volwassenen en geven we extra aandacht aan bewoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn. Maar om gericht te kunnen investeren in een kansrijke start ontwikkelen we een lokale, samenhangende aanpak 'gelijkwaardige kansen in het onderwijs'. Dit is geen 'plus' bovenop de lopende subsidies maar één (lokale) aanpak inclusief de lopende, bewezen interventies en aanvullende maatregelen. De invulling daarvan geven we vorm in samenspraak met onze partners in de stad. Dat vereist ook kritisch reflecteren op soms langlopende subsidierelaties en daarmee samenhangende verwachtingen. De inzet richten we op de wijken en scholen met veel kinderen en jongeren die een ongelijke startpositie hebben. We zullen keuzes moeten maken, en daarbij ook nadrukkelijk kijken naar de 12+ jongeren. Binnen de VVE-subsidies en onderwijsachterstanden subsidies (oab) aan basisscholen zijn of worden al aanpassingen gedaan, zodat ze meer impact maken in de wijken waar het nodig is en beter aansluiten op de preventieprogramma's.

Voor een totaalpakket aan maatregelen gericht op kansengelijkheid is jaarlijks €1 miljoen extra beschikbaar gesteld, vanaf 2026 wordt dit €750.000. We pleiten voor één aanpak 'gelijkwaardige kansen in het onderwijs', met drie pijlers:

1. **Kinderen gaan samen naar school (iedereen kan meedoen)**
   Onderwijs als cruciale schakel voor gelijkwaardigheid. We streven naar inclusief en thuisnabij onderwijs en kinderopvang en voorkomen van taalachterstanden.

Investeren in voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in de kinderopvang voor peuters, met een belangrijke rol voor ouders (kwaliteit en bereik). Leesbevordering, ouderbetrokkenheid, centrale aanmelding, zelfstandig reizen en leerlingenvervoer, vrijwillige ouderbijdrage en aandacht voor welzijn, gezondheid en armoedebestrijding. Een gezond binnenklimaat van schoolgebouwen is hierbij een aandachtspunt.

2. Brede talentontwikkeling (iedereen kan groeien)

Nijmeegse doorontwikkeling van de brede scholen als invulling van het landelijk voorloperstraject 'Rijke Schooldag'. Per stadsdeel een pakket op maat samenstellen met naschoolse activiteiten en ontwikkelmogelijkheden, zoals sport en cultuur- en milieueducatie. Door in contact te komen met andere mensen en nieuwe netwerken, nemen kansen toe en worden scheidslijnen doorbroken. Netwerken verbreden om de school en het kind (en gezin) heen.

Talentontwikkeling gaat ook over de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt, tegengaan stagediscriminatie, versterken vaardigheden, voorkomen schooluitval, talentontwikkeling van personeel (meer diversiteit in de klas vraagt ook een grote verscheidenheid aan mensen vóór de klas) en huiswerkbegeleiding.

3. Ondersteuning op/nabij onderwijs (iedereen kan hulp krijgen)

Investeren in het brede netwerk om kinderen en jongeren heen, bestendigen presentie gezinswerkers op scholen, korte wijkgerichte lijnen tussen buurtteams en (passend) onderwijs, sociale weerbaarheid (mentale gezondheid, Storm aanpak, prestatiedruk), preventieprogramma's kinder- en jongerenwerk.

In gesprek met de stad over gelijkwaardige kansen
Dit plan willen we stapsgewijs en samen met alle betrokkenen opstellen en uitvoeren: met scholen, ouders, kinderen en jongeren. Ook maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol, zoals de kinderopvang, bibliotheken, sport- beweeg, cultuur- en vrijetijdsaanbieders, het jeugd en jongerenwerk, het brede welzijnswerk in de buurt en de publieke gezondheid bijvoorbeeld in het kader van de het programma Gezonde school. We gaan ook in gesprek met betrokken adviescommissies.

Proces

December 2022	Brief naar de raad
Januari – Februari 2023	In gesprek met de stad
Maart 2023	Opstellen van een Nijmeegse aanpak 'gelijkwaardige kansen in het onderwijs' (concept)
April 2023	Gesprekken over aanpak (met partners, met regiogemeenten)
Mei 2023	Vaststellen college/raad

Tenslotte
De bovengenoemde inzet vanuit gemeente, scholen en partners is onontbeerlijk voor het structureel aanpakken van kansenongelijkheid. Alleen samen kunnen we Nijmegenaren die dat nodig hebben ondersteunen en perspectief bieden. Dit vraagt niet om een incidentele korte termijn aanpak, maar om duurzame ingrepen met langdurige effecten. Het aanpakken van ongelijkheid vereist samenwerken en het daadwerkelijk verbinden van school, thuis en omgeving. Het vraagt een lange adem en inzet van iedereen.

Het gezamenlijke doel is dat kinderen en jongeren gelijkwaardige kansen krijgen; dat ze zichzelf kunnen zijn, met hun eigen unieke talenten. Kinderen en jongeren moeten voelen dat ze erbij horen, dat ze uitgedaagd worden en dat er altijd mensen dicht bij hen zijn die helpen wanneer dat nodig is.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlage:
- *Ongelijkheid en de situatie in Nijmegen*